

Ž 21,2a¹⁹ v Septuaginte (LXX)

Slová hebrejského Ž 22 nezostali zabudnuté v minulosti. Ešte pred Kristom sa stali súčasťou prekladu židovského Písma do gréčtiny.²⁰ Zostavovatelia LXX uskutočnili stretnutie dvoch kultúr; židovskej a helénskej.²¹ Prekladom Božieho mena יהוה gréckym κύριος otvorili Sväté písmo Izraela pre poslucháčov z pohanstva²² a súčasne použitím práve tohto výrazu, ktorým sa nechávali volať rôzni panovníci, vyjadrili pre vtedajšieho človeka zvrchovanosť Boha.²³ Štýl prekladu Knihy žalmov v LXX bol na základe prevažujúcej formálnej ekvivalencie klasifikovaný ako mimoriadne doslovný, avšak súčasné štúdie navrhujú tento názor modifikovať.²⁴ Tituly, ktoré označujú Boha sú v Ž 21 (LXX) preložené nasledovne: יהוה sa prekladá ako θεός; Božie meno יהוה ako κύριος; a יהוה je v tomto prípade tiež preložené výrazom κύριος. Je to štandardný postup prekladateľov v prípade Žaltára. Analyzovaný verš Ž 21 (LXX) znie v gréckom preklade nasledovne: Ὁ θεὸς ὁ θεός μου, πρόσχεσ μοι ἵνα τί ἐγκατέλιπές με; (Ž 21,2a LXX). Už na prvý pohľad je vidieť, že oproti hebrejskému zneniu je verš dlhší. Prvý dôvod je jazykový; vyplýva z odlišnej morfológie hebrejčiny a gréčtiny.²⁵ Druhý dôvod je literárny; LXX má navyše výraz πρόσχεσ μοι,²⁶ ktorý sa v hebrejskom texte nenachádza.²⁷ Hebrejská vokatívna konštrukcia יהוה je preložená v nominatíve ὁ θεός, avšak

¹⁹ V LXX sú Ž 9 a Ž 10 spojené, to spôsobuje, že analyzovaný žalm je 21. v Žaltári.

²⁰ Prekladatelia LXX vlastne vytvorili najstarší komentár hebrejského textu, ešte starší ako punktácia, ktorá je jeho hebrejským komentárom. Porov. HELLER, J. *Překladatelský postup Septuaginty*. In *Hlubinné vrty*. Praha : Kalich, 2008, s. 115.

²¹ V literatúre sa uvádza viacero dôvodov vzniku LXX, napr.: pedagogický, katechetický, liturgický a náboženský, apologetický, misionársky. Porov. TRSTENSKÝ, F. *Kniha žalmov*. s. 82; Dôležitým prvkom pre vznik LXX bol aj intelektuálny potenciál, ktorý v sebe mal Alexandrijský judaizmus ovplyvňovaný miestnou kozmopolitnou kultúrou. Porov. DINES, J. *The Septuagint*. London; New York : T&T Clark International, 2004, s. 60.

²² Hübner charakterizuje tento proces ako odnárodnenie: “De facto aber wurde... die Heilige Schrift Israels für heidnische Ohren gewissermaßen entnationalisiert”. HÜBNER, H. *Biblische Theologie des Neuen Testaments. Band 1*. Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht, 1990, s. 58.

²³ Porov. HELLER, J. *Překladatelský postup Septuaginty*. In *Hlubinné vrty*. s. 108.

²⁴ Ucelenejší obraz o štýle prekladu sa ukáže pri porovnaní: medzi knihy s najvyšším stupňom formálnej ekvivalencie patrí Rút, Kazateľ a Pieseň piesní; medzi knihy s najvyšším stupňom dynamickej ekvivalencie sa zaradzuje Jób, Príslovia, Izaiáš a Knihy kroník; medzi tie, ktoré sú zvyčajne klasifikované ako viac doslovné než voľné patrí Pentateuch, Malí proroci a Jeremiáš. Porov. DINES, J. *The Septuagint*. s. 120–121.

²⁵ Hebrejčina pri slove יהוה vyjadruje privlastňovanie suffixom, kým gréčtina používa privlastňovacie zámeno μου. Podobne gréčtina vyjadruje predmet osobným zámenom με, no hebrejčina použila na vyjadrenie predmetu sloveso so zámennou príponou יהוה.

²⁶ Ten istý grécky výraz sa nachádza v Ž 54,3 (LXX) a je ekvivalentom hebrejského יהוה יהוה. Z hebrejčiny a gréčtiny do slovenčiny sa prekladá ako “všimni si ma.” Porov. HROBONĚ, B. ed. *Žalmy 51–75*. Trnava : Dobrá kniha, 2017, s. 155.

²⁷ Jedno z najviac prijímaných vysvetlení je, že grécky preklad pravdepodobne vychádzal z odlišného konsonantického textu ako MT. Porov. CRAIGIE, P. C. *Psalms 1–50*. s. 196.

jedná sa iba o formu nominatívu a pád je vokatív.²⁸ Privlastnenie Ὁ θεὸς ὁ θεός μου iba za druhým oslovením Boha, oproti hebrejčine, kde je dvojité אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי, nie je prejavom nedôslednosti prekladu, ale naopak citu prekladateľa. Preklad Ž 21 (LXX) do gréčtiny prináša jeho univerzalizáciu; pre Židov v diaspóre zvyrazňuje nárok Boha Izraela nad celým svetom²⁹ a aktualizáciu; Boh nekonal len v minulosti, ale koná aj v súčasnosti.

---

²⁸ K forme nominatívu vo význame vokatívu v gréčtine porov. ROBERTSON, A. T. *A Short Grammar of the Greek New Testament, for Students Familiar with the Elements of Greek*. New York : Hodder & Stoughton, 1908, s. 92.

²⁹ Porov. HELLER, J. *Překladatelský postup Septuaginty*. In *Hlubinné vrty*. s. 119–120.